

VENDIM

Në Mbledhjen e Kuvendit më datë 28.04 2016 të mbajtur në Prishtinë ,
Kuvendi i Asociacionit të Arkitektëve të Kosovës miratoi :

KODI I ETIKËS DHE I SJELLJES PROFESIONALE I ASOCIACIONIT TË ARKITEKTËVE TË KOSOVËS

Ky dokument hyn në fuqi menjëherë, nga data 28 Prill 2016.

Ilir Murseli
Drejtorekzekutiv
Person i autorizuar
Asociacioni i Arkitektëve të Kosovës

Kodi i Etikës dhe i Sjelljes Profesionale

Asociacioni i Arkitektëve të Kosovës në Mbledhjen e Kuvendit të 28 Prill 2016 aprovoi dokumentin Kodi i Etikës dhe i Sjelljes Profesionale sipas së cilës anëtarët e Asociacionit të Arkitektëve të Kosovës janë akorduar për respektimin dhe zbatimin e tijë në jetën dhe punën e tyre të përditshme.

Ky dokument bazohet në:

Udhëzimet e Akorduara të UIA për Standardet e Rekomanduara Ndërkombëtare të Profesionalizmit në Politikën e Praksës Arkitekturale mbi Etikën dhe Sjelljen të përmirësuar në Janar 2011 në Këshillin e mbajtur në Beirut, Libanon.

Hyrje e Përgjithshme

Parimet Përgjithshme

Parimet dhe Aplikimet e këtij Kodi duhet të lexohen dhe interpretohen në përputhje me këto parime të përgjithshme :

- Arkitektët duhet të jenë te detyruar t'i përmbahen standardeve më të larta të pavarësisë, të paanshmërisë, të sekretit profesional, të integritetit, të kompetencës dhe profesionalizmit, dhe japjes së cilësis më të lartë të mundshme projektuese, teknike dhe sherbyese.
- Arkitektët duhet t'i sjellin shoqërisë njohuri të veçanta dhe unike , aftësi profesionale dhe prirje thelbësore për zhvillimin e mjedisit të ndërtuar dhe për zhvillimin e atyre shoqërive dhe kulturave në të cilat një zhvillim i tillë bëhet .

Parimet dhe Aplikimet

Hyrje

Në vijim janë Parimet dhe Aplikimet për Etikën dhe Sjelljen e Arkitektëve në përmbushjen e obligimeve të tyre , edhe kur ndërmarrja e shërbimeve arkitektonike e tyre është në një vend tjetër jashtë vendit të tyre të themelimit .

Ato zbatohen për të gjitha veprimtaritë profesionale, pa marr parasysh vendin se ku ato aktivitete kryhen . Ato adresojnë përgjegjësitë për publikun , për klientët dhe përdoruesit e arkitekturës , për industrinë e ndërtimit dhe për artin dhe shkencën e arkitekturës - atë vazhdimësi të njohurive dhe krijimtarisë e cila është trashëgimia e së nesërme dhe trashëgimia e profesionit të arkitekturës për shoqërinë

Jo çdo mangësi nga ana e një Arkitekti, ose dështimi që ti përmbahet Parimeve dhe Aplikimeve të këtij Kodi domosdoshmërisht do të justifikojë një ankesë ose procedurë disiplinore. Megjithatë, një dështim për të ndjekur udhëzimet e treguara në këtë Kod do të jetë një faktor që do të merret në konsideratë nëse duhet të jetë e nevojshme për të shqyrtuar sjelljen ose kompetencën e një Arkitekti.

Parimi 1

Obligimet e përgjithshme

Të gjithë Arkitektët , do të kanë integritet në çdo gjë që thonë ose bëjnë në cilësinë e tyre si anëtarë të një profesioni liberal.

Të gjithë Arkitektët do të zotërojnë një trup sistematik të njohurive dhe teorisë së artit , shkencës, dhe biznesin e arkitekturës të zhvilluar përmes edukimit , shqyrtimit , trajnimit , zhvillimit të vazhdueshëm profesional dhe përvojës . Ky proces duhet të sigurojë publikun se, kur një Arkitekt është caktuar për kryerjen e shërbimeve profesionale, me këtë janë plotësuar standardet e kërkuara . Këto standarde duhet të bazohen në një periudhë

associationi of architects of kosovo aak

nr. reg.5100145-1

asak.kryesia@gmail.com +386 38 226 168 / +377 44 126444

ad: Ahmet Krasniqi nr15, Prishtinë

minimale kohore prej pesë vjet të plota të arsimit profesional (arkitektural) në nivel universitar (ose ekuivalent) , të ndjekur me një minimum prej dy vjet të plota (ose ekuivalent) me përvojë profesionale praktike në mënyrë që të mundësojë ofruesin e duhur për të kryer të gjitha shërbimet arkitektonike që priten nga një ofrues që ka hyrë në profesionin e arkitekturës .

Të gjithë Arkitektët gjithashtu do të mirëmbajnë dhe të avancojnë njohuritë e tyre për artin dhe shkencën e arkitekturës , të respektojnë trupin e realizimit arkitektural , të kontribuojnë në rritjen e saj , dhe t'i japin përparësi gjykimin të mësuar dhe të pavarur profesionale mbi ndonjë motiv tjetër në ndjekje të artit , shkencës , dhe të biznesit të arkitekturës .

Aplikacione

- 1.1 Të gjithë Arkitektët duhet të sigurojnë që ata vazhdimisht i ruajnë dhe i zhvillojnë njohuritë dhe aftësitë e tyre profesionale në të gjitha fushat relevante për praktikën e tyre përmes Zhvillimit të Vazhdueshëm Profesional të strukturuar.
- 1.2 Të gjithë Arkitektët vazhdimisht do të kërkojnë për të rritur standardet e përsosmërisë në të gjitha fushat përkatëse, duke përfshirë të arsimit arkitektural, kërkimit, trajnimit, projektimit, teknologjisë, metodat e ndërtimit dhe praktikës.
- 1.3 Të gjithë Arkitektët duhet të sigurojnë se ata kanë procedura të duhura dhe efektive të brendshme, duke përfshirë monitorimin dhe procedurat e shqyrtimit, si dhe staf të mjaftueshëm të kualifikuar dhe mbikëqyrës ashtu që për t'iu mundësuar për të përmbushur detyrimet e tyre në mënyrë të plotë, efikase dhe në kohë.
- 1.4 Aty ku puna është kryer në emër të një arkitekti nga një i punësuar apo nga dikush tjetër që vepron nën kontrollin e drejtpërdrejtë dhe të përgjegjshëm të një arkitekti, atëherë një ofrues i tillë do të jetë përgjegjës për të siguruar që një person i tillë apo kompani është kompetent për të kryer detyrën dhe është në mënyrë adekuate i menaxhuar dhe i mbikëqyrur në të gjithë detyrën. Rishikimin dhe/ose korrigjimin e projektit dhe/ose të parashtrësive teknike pasi që ato janë përgatitur nga të tjerët, nuk duhet të përmbaj ushtrimin e kontrollit të përgjegjshëm, sepse rishikuesi nuk ka as kontroll mbi këtë e as njohuri të detajuar të përmbajtjes së parashtrësive të tilla që nga përgatitja e tyre.
- 1.5 Të gjithë Arkitektët kanë të drejtë të heqin dorë nga një kontratë për shërbimet arkitektonike ose e punësimit në vend se që atyre të kërkohej për të bërë një kompromis të paarsyeshme dhe / ose joreale.
- 1.6 Arkitektët nuk do të propozojnë një kompensim nëse ata nuk kanë informacion të mjaftueshëm mbi natyrën dhe qëllimin e projektit, në mënyrë për të mundësuar përgatitjen e një kompensim që do të mbulojë plotësisht punën ose shërbimet në lidhje me të gjitha detyrimet e tyre ndaj klientit, profesionit dhe publikut . Një propozim kompensim që qëllimisht në të paktën nuk i mbulon shpenzimet neto të arkitektit do të konsiderohet si konkurrencë e pandershme.
- 1.7 Gjatë negociimit të një kontrate asnjë Arkitekt nuk do të përmirësoj propozimin/ofertën e kompensimit nëse merr vesh ose ka njohuri për kompensimin që është propozuar nga një tjetër ofrues për të njëjtën punë ose shërbime .
- 1.8 Këto aplikacione janë të nevojshme për të mbrojtur klientin dhe shoqërinë nga nën kapaciteti i paskrupullt nga çdo Arkitekt

Parimi 2

Detyrimet në interes publik

Në interes të publikut të Arkitektët duhet të respektojnë germën dhe frymën e ligjeve që rregullojnë aktivitetet e tyre profesionale dhe punën dhe shërbimet për të cilat ata janë përgjegjës . Ata duhet të mbrojnë shëndetin, sigurinë dhe mirëqenien e publikut , dhe të marrin parasysh ndikimin social dhe mjedisor të aktiviteteve të tyre profesionale në zbatimin e punës dhe të shërbimeve të tilla . Mbi të gjitha, është detyrë e të gjithë Arkitektëve të respektojnë nevojat e shoqërisë dhe për të përfaquar cilësinë dhe qëndrueshmërinë e mjediseve të ndërtuara dhe natyrore .

- 2.1 Të gjithë Arkitektët duhet të respektojnë dhe të ndihmojnë për të ruajtur dhe zhvilluar sistemin e vlerave dhe trashëgimisë natyrore dhe kulturore të bashkësisë, në të cilën ata janë duke krijuar arkitekturën. Ata do të përpiqen jo vetëm për të përmirësuar mjedisin përmes cilësisë më të lartë të projektimit, por edhe për të përmirësuar cilësinë e jetës dhe habitateve brenda një komuniteti të tillë në mënyrë të qëndrueshme në veçanti duke pasur parasysh ruajtjen e energjisë dhe të ujit dhe reduktimin e emisioneve të karbonit në kontekstin global të ndryshimeve klimatike, duke qenë plotësisht të ndërgjegjshëm për efektin e punës së tyre në interes më të gjerë të të gjithë atyre që në mënyrë të arsyeshme mund të pritët që të përdorin ose të gëzojnë produktin e punës së tyre.
- 2.2 Asnjë Arkitekt nuk do të komunikoj apo të promovoj ose përfaqësoj veten ose shërbimet e veta profesionale në mënyrë të rreme ose mashtruese; as që do të lejojë të tjerët për të bërë kështu, nëse është apo jo duke vepruar në emër të tyre.
- 2.3 Të gjithë Arkitektët gjithmonë duhet ti shmangen që të veprojnë, ose të gjejn veten, në një çështje apo situatë e cila është e papajtueshme me detyrimet e tyre profesionale ose që ka të ngjarë që mund të ngris dyshime rreth pavarësisë, paanësisë ose të integritetit të tyre.
- 2.4 Asnjë Arkitekt nuk do të jap mbështetje ose të pajtohet me ndonjë deklaratë, me shkrim ose ndryshe, e cila është në kundërshtim me njohuritë e tyre apo të mendimit profesional ose për diçka që ata e dinë se është mashtruese apo e padrejtë për të tjerët ose përndryshe diskredituese për profesionin ose klientin e tyre ose përdoruesin.
- 2.5 Nuk do të promovojnë, inkurajojnë, japin mbështetje ose pajtohen me çdo akt që ka të ngjarë që mund të ndihmoj në kryerjen e një krimi ose të sjelljes joetike ose në lidhje me çdo akt i cili mund të prij për të fshehur ose maskuar ndonjë paligjshmëri financiare ose fiskale ose parregullsi.
- 2.6 Të gjithë Arkitektët duhet të respektojnë dhe të jenë në përputhje me këtë Udhëzim dhe gjithashtu kodet dhe ligjet e aplikueshme për shërbimet arkitektonike që ofrohen ose që do të ofrohen në një shtet pritës.

Parimi 3

Obligimet ndaj Klientit

Të gjithë Arkitektët i kane borxh klientëve të tyre si detyrë për të kryer punën e tyre ose japur shërbime me besnikëri , me ndërgjegje , me kompetencë , në mënyrë profesionale dhe me pavarësi , paanshmëri dhe integritet, duke përdorur kujdes dhe aftësi të duhur . Të gjithë Arkitektët në çdo kohë do të të ushtrojnë gjykim të pavarur pa paragjyqime dhe të paanshëm . Ata duhet të kenë parasysh të gjitha standardet relevante teknike dhe profesionale gjatë kryerjes së të gjitha shërbimeve profesionale. Gjykimi i pavarur , i paanshëm , i mësuar dhe profesional duhet të marrë përparësi mbi çdo motiv tjetër për realizimin e artit , shkencës , dhe biznesit të arkitekturës .

associationi of architects of kosovo aak

nr. reg.5100145-1

asak.kryesia@gmail.com +386 38 226 168 / +377 44 126444

ad: Ahmet Krasniqi nr15, Prishtinë

- 3.1 Të gjithë ofruesit e shërbimeve arkitekturale do të respektojnë nevojat dhe kërkesat e shprehura nga një klient apo çdo përdorues i mundshëm për sa kohë që nevojat dhe kërkesat e tilla nuk bien në kundërshtim me Parimet dhe Aplikimet e këtij Kodi. Në rast të konfliktit aktual apo të mundshëm Arkitekti duhet që menjëherë të njoftojë klientin dhe, nëse është e përshtatshme përdoruesit rreth konfliktit. Nëse shprehimisht nuk bihet dakord ndryshe ofruesi duhet mëtutje të jetë në pajtim me këtë për të përmbushur nevojën apo kërkesën ose menjëherë do të japë dorëheqjen nga kontrata gjegjëse për shërbimet arkitektonike apo të punësimit.
- 3.2 Të gjithë Arkitektët do të marrin përsipër vetëm punë profesionale ku ata mund të demonstrojnë se ata posedojnë njohuri dhe aftësi të mjaftueshme (siç kërkohet nga teksti i Direktivës Kualifikimeve të BE-së 2005/36 / EC) dhe gjithashtu, nëse kërkohet, në mënyrë që kompensimi i rënë dakord për një shërbim të veçantë do të ofroj ose të sigurojë burime të mjaftueshme financiare dhe teknike për të përmbushur angazhimet në çdo aspekt për klientët e tyre. Ky detyrim nuk do të ndikohet në rast të angazhimit të konsulentëve në emër të ofruesit, një klienti ose të ndonjë përdoruesi aktual apo të ardhshëm. Çdo konsulent i angazhuar nga ofruesi duhet të jetë i kualifikuar me edukim, trajnim, ose përvojë në fushat specifike ku do të përfshihet.
- 3.3 Të gjitha Arkitektët duhet të paguhen vetëm nga tarifat dhe përfitimet e përcaktuara në kontratën përkatëse për shërbime ose të punësimit.
- 3.4 Asnjë Arkitekt s'do të ofrojë asnjë ryshfet apo pagesë për të blerë punën apo të pranoj prej, ose të ofroj për ndonjë menaxher të projekteve apo të ndërtimit ose ndonjë mbikëqyrësi ose agjenti tjetër të ndonjë klienti apo përdoruesi aktual ose të ardhshëm, kontraktorit, specialistit, furnizuesit të produkteve apo të tjerë, për të bërë përfitime të fshehta.
- 3.5 Të gjithë Arkitektët duhet, në çdo fazë pa marr parasys, të bëjë të ditur menjëherë klientëve, përdoruesve aktual apo të ardhshëm, kontraktorëve ose çdo personi apo organizate për çfarëdo rrethanë tjetër të rëndësishme që mund të çoj në ndonjë konflikt të interesit, ose të jap përshtypje të tillë. Nëse kjo lejohet të vazhdojë, ata duhet pas të sigurojnë që rrethanat e tilla nuk do të ndikojnë në interesat e personave apo organizatave të tilla ose të ndërhyjnë me detyrat e ofruesit të shërbimeve arkitekturale e veçanërisht në qoftë se kërkohet nga ata të ushtrojnë ndonjë gjykim në lidhje me ekzekutimin e ndonjë kontrate.
- 3.6 Të gjithë Arkitektët do të ofrojnë këshillë të pavarur ,të paanshëm për klientët e tyre dhe për çdo përdorues aktual apo të ardhshëm.
- 3.7 Kushtet e angazhimit të një arkitekti do të jetë subjekt i një marrëveshje me shkrim me klientin. Kjoi domosdo do të të mbulojë:
 - Sasinë e punës ose të shërbimeve;
 - Përcaktimin e detyrimeve dhe kufizimet;
 - Buxheti ose ndonjë kufizim tjetër të koston së projektit apo të punës ose shërbimeve ;
 - Tarifa e pagesës së punës ose të shërbimeve , metodën e llogaritjes së sajë (nëse është e nevojshme) dhe fazat se si do të realizohet pagesa;
 - Rrethanat që e arsyetojnë ndërprerjen .
- 3.8 Të gjithë Arkitektët duhet të respektojnë konfidencialitetin në çështjet e klientëve ose të përdoruesve të tjerë aktual ose të ardhshëm dhe nuk duhet të zbulojnë informacionin konfidencial pa pëlqimin paraprak me shkrim të klientit ose të çdo pale përkatës përveç nëse zbulimi kërkohet me ligj.

- 3.9 Të gjithë Arkitektët do të kryejnë punën e tyre profesionale me aftësi dhe kujdesin e duhur.
- 3.10 Të gjithë Arkitektët do të kryejnë punën e tyre profesionale pa vonesë dhe aq sa është brenda fuqisë së tyre, brenda një afati të arsyeshëm kohor të rënë dakord.
- 3.11 Të gjithë Arkitektët do të mbajnë klientin e tyre të informuar për ecurinë e punës ose të shërbimeve të ndërmarra në emër të tyre dhe për çdo çështje që mund të ndikoj në cilësinë ose koston e punës së projektit veçanërisht kur kufijtë janë vendosur nga ana e klientit mbi cilësinë ose koston.
- 3.12 Të gjithë Arkitektët duhet, nëse është e mundur, në çdo kohë të posedojnë sigurimin profesional ndaj dëmeve me sasi dhe kohëzgjatje të mjaftueshme për detyrimet ligjore të mundshme të ofruesit ndaj çdo personi pa marrë parasysh madhësinë e projekteve, të punëve dhe shërbimeve të ndërmarra nga ana e tyre.
- 3.13 Të gjithë do të merren me ankesat në mënyrë sa më të shpejtë dhe të sjellshëm dhe me shkrim.
- 3.14 Të gjithë Arkitektët ofruesit e shërbimeve arkitekturale do të bëjnë me dije klientit për procedurat e zgjidhjes së mosmarrëveshjeve në dispozicion (nëse nuk parashikohet në kontratën e ofruesve të punës), pajtimit, ndërmjetësimit, arbitrazhit apo ndonjë alternativë tjetër të rezolutës nga një gjykatë kompetente.

Parimi 4

Detyrimet në interes të profesionit

Të gjithë Arkitektët kanë obligim që ti përmbahen pavarësisë, paanësisë, sekretit profesional, integritetit dhe dinjitetit të profesionit, dhe të sjelljes në një mënyrë që respekton të drejtat legjitime dhe interesat e të tjerëve dhe në shtesë e kanë për obligim për të njohur aspiratat profesionale dhe kontributet e kolegëve të tyre dhe për të respektuar të drejtat e tyre.

Të gjithë Arkitektët do të njohin kontributin e të tjerëve të dhënë për kryerjen e punëve ose të shërbimeve të tyre si, për shembull, stafin, klientin, planifikuesit urbanistë, arkitektë të peisazhit, arkitektë të tjerë, firmave profesionale shumë-disiplinore apo kompani, artistë, enterierist dizajner të brendshëm, inxhinjerë konstruksioni dhe të shërbimeve teknike, ekonomistë të ndërtimit, furnizuesit specialist, kontraktuesit të specializuar, kontraktorët dhe të tjerët në ekipin e projektit.

Aplikime

- 4.1 Të gjithë Arkitektët do të ndjekin aktivitetet e tyre profesionale me pavarësi, paanësi, konfidencialitetit, integritetit, ndershmërisë dhe drejtësisë të plotë.
- 4.2 Arkitektët nuk do të marrin një partner dhe as nuk do të veprojnë si një bashkë-drejtor me një person të papërshtatshëm, person i tillë që ka një dënim penal i cili ndikon në reputacionin e ofruesit ose ofruesve të shërbimeve arkitekturale në përgjithësi, ose është i falimentuar me borxhe ose emri i të cilit është hequr nga çdo regjistër profesional pa kërkesën personale ose personi i diskualifikuar nga anëtarësia e një organizate të njohur që përfaqëson arkitektë dhe / ose ofrues të tjerë të shërbimeve arkitekturale.
- 4.3 Të gjithë Arkitektët duhet të përpiqen, përmes veprimeve të tyre, për të promovuar pavarësinë, paanshmëria, dinjitetin dhe integritetin e profesionit të tyre, dhe do të sigurojnë që përfaqësuesit dhe punonjësit e tyre të jenë në përputhje me etikën dhe sjelljen konform këtij Kodi, në mënyrë që kushdo që ka të bëjë me ndonjë Arkitekt pa marrë parasysh cilin mund të ketë besim se w është i mbrojtur ndaj paaftësisë apo deklaratave të rreme ose mashtruese.
- 4.4 Asnjë Arkitekt nuk do të diskriminojnë në bazë të racës, gjinisë, fesë, aftësisë së kufizuar, statusit martesor ose orientimi seksual.

- 4.5 Asnjë Arkitekt nuk do të përvetësoj pronën intelektuale ose pandershmërisht të përfitoj nga idetë e një arkitekti tjetër pa pajtimin e autoritetit nga ofruesi që ka të drejtën e kësaj pasurie ose ideje.
- 4.6 Asnjë Arkitekt nuk duhet, kur emërohet si vlerësues i një konkursi të veprojë në ndonjë kapacitet tjetër sidoqoftë në lidhje me ose që rrjedh nga lënda e një konkursi të tillë.
- 4.7 Asnjë Arkitekt nuk do të përpiqet që të kritikojë me keqdashje dhe pa të drejtë me qëllim për të diskredituar punën arkitekturale të një Arkitekti tjetër.
- 4.8 Të gjithë Arkitektëve nëse iu drejtohen për të ndërmarrë një projekt apo punë tjetër profesionale për të cilat ata kanë njohuri ose mund të konstatojnë me hetim të arsyeshëm se një Arkitekt tjetër ka një kontratë ekzistuese me të njëjtin klient ose shfrytëzues aktual ose të ardhshëm për të njëjtin projekt ose për punë ose shërbime , atëherë duhet ta njoftojë atë.
- 4.9 Të gjithë Arkitektët në qoftë se janë të caktuar për të dhënë një opinion mbi punën e një ofruesi tjetër të tillë, vetëm nëse nuk është e dëmshme për çështje gjyqësore të mundshme do të njoftojnë ofruesin.
- 4.10 Të gjithë Arkitektët duhet të sigurojnë që financat e tyre profesionale janë të menaxhuara në mënyrë të ligjshme.
- 4.11 Një përfaqësues i një arkitekti nuk mund të nënshkruajë një kërkesë për leje ndërtimi, një kërkesë për miratimin e planifikimit, një kërkesë për miratim për rregullore të ndërtimit ose ndonjë kërkesë tjetër përkatëse ligjore, përveç nëse nënshkruesi është projektanti ose projekti është përgatitur nën mbikëqyrjen e drejtpërdrejtë, menaxhimin dhe autoritetin e nënshkruarit.
- 4.12 Nëse autoriteti profesional rregullator ose institucioni profesional bën një ankesë ose fillon procedurat kundër një arkitekti të regjistruar apo të licencuar ose kundër një firme, kompanie apo person juridik i cili është i regjistruar apo licencuar, atë Arkitekt ose Partner, kryetar apo shef ekzekutiv të firmës, kompani apo person juridik duhet të paraqitet personalisht (dhe jo nga ndonjë përfaqësues ligjor apo të tjera), për t'iu përgjigjur ankesës ose procedurës.
- 4.13 Arkitektët që ofrojnë shërbime arkitekturale në një projekt në një vend në të cilin ata nuk janë të regjistruar do të bashkëpunojnë me një arkitekt lokal për të siguruar se të kuptuarit e duhur dhe efektiv i jepet faktorëve ligjor, mjedisor, social, kulturor dhe të trashëgimisë.

FUND

Ilir Murseli
Drejtore Ekzekutive
Person i autorizuar
Asociacioni i Arkitektëve të Kosovës

